

Pasaulio sintautiškių suvažiavimai

I.

Taip greitai bėga laikas. Jau praėjo 15 metų, kai 2000 m. rugpjūčio 18-20 d. įvyko I-asis pasaulio sintautiškių suvažiavimas Sintautuose. Šis suvažiavimas – tai didžiausias viešosios įstaigos “Sintautų akademija” ir Šakių rajono savivaldybės kultūros skyriaus 2000-ųjų metų renginys.

Solidi buvo ir suvažiavimo surengimo iniciatyvinė grupė: Lietuvos Respublikos Seimo pirmininko pavaduotojai A. Vidžiūnas ir F. Palubinskas, Šakių dekanas ir Sintautų bažnyčios klebonas garbės prelatas A. Maskeliūnas, Lietuvių jaunimo bendrijos “Lituanica” vadovas G. Bukauskas, Sintautų seniūnas A. Maksvytis, mokytoja M. Puodžiukaitienė, Sintautų kultūros namų direktorė L. Girdauskienė, žurnalistai G. Didžiapetrienė (“Valsčius”), A. Ūsas (Lietuvos radijas), VšĮ “Sintautų akademijos” įkūrėjas V. Girdauskas.

Į suvažiavimą buvo kviečiami pagal 1923 metų surašymą Sintautų valsčiui priklausiusių kaimų gyventojai paminėti Sintautų parapijos 200 metų ir Švč. Mergelės Marijos ėmimo į dangų bažnyčios atstatymo 5-tųjų metinių jubiliejus. Šiame suvažiavime dalyvavo labai daug sintautiškių iš gretimų parapijų, didmiesčių, sostinės, Vokietijos, JAV, Kanados ir kitų užsienio šalių.

Rengiantis suvažiavimui buvo išleistas lankstinukas “Sintautų parapijai - 200 metų”, 2000 metų Sintautų kalendorius, apie būsimą renginį paskelbta spaudoje. Buvo aplankyti 54 senojo Sintautų valsčiaus kaimai ir aprašytos 45 senosios kaimų kapinės. Gimė dar vienas projektas - “Senosios Sintautų valsčiaus kapinės”. Jo tikslas - aprašyti išnykusias ir atkurti, sutvarkyti išlikusias kapinaites.

Neoficialiai suvažiavimas prasidėjo anksčiau – 2000-08-09 tarptautiniu tautodailininkų seminaru - stovykla “Sintautai-2000”. Jame dalyvavo 16 menininkų: Finn Have ir Steen Rasmussen iš Danijos, Stina Svambring iš Švedijos, Ana Lenko ir Pavelas Saveljevas iš Rusijos, tapytojai R. Amonienė, E. Dragūnaitytė, B. Jakštienė, E. Ruzgienė, G. Didžiapetrienė, A. Zokas, A. Janonis, drožėjai V. Paukštys, S. Kudirka, Z. Sederevičius, skulptorius V. Cikana. Paskutinę stovyklos dieną (2000 08 18) oficialiai ir prasidėjo suvažiavimas.

Tą dieną įvyko menininkų darbų paroda ir mokslinė konferencija “Sintautai amžių sandūroje”. Parodoje savo darbus eksponavo ne vien tautodailininkų seminaro dalyviai, bet ir kiti menininkai. Gausių lankytojų akis džiugino Roko Stepulaičio akvarelės, grafika, akmens ir medžio darbai, Kęstučio Orento medžio skulptūrėlės, Genovaitės Skaisgirytės-Morkūnienės margučiai, austi ir megzti drabužiai, Juozo Baukaus iš Australijos darbas, Irenos Lukoševičiūtės-Skučienės tekstilė, J. Daniliauskienės ir N. Jurėnienės karpiniai.

Mokslinėje konferencijoje perskaityti pranešimai: kultūros istoriko A. Vaičiūno - “Sintautų istorija. Sintautiškių veikla pasaulyje”, dr. J. Jurevičiaus - “Tatarė Sintautuose”, mokytojos V. Vilčinskienės - “Dievas kviečia gyventi, Dievas kviečia dirbti. Sintautų parapijai - 200”, mokytojos A. Klimaitienės - “Katalikiškos organizacijos Sintautuose - angelaičiai, pavasarininkai, ateitininkai, skautai, valančiukai ir kiti”, Vilniaus Universiteto docentės G. Raguotienės - “Kultūrinės organizacijos Sintautuose. V. Steponaitis - istorikas ir bibliografas”, mokytojos M. Puodžiukaitienės - “Literatūriniai Sintautai. Sintautiškių menas”, mokytojo J. Augustaičio - “Senoji Sintautų mokykla”, mokytojos I. Strokienės - “Sintautų mokykla XXa. pabaigoje - XXIa. pradžioje”,

žurnalisto A. Andrijono - "Sintautiečiai savanoriai, šauliai, karininkai", Nepriklausomybės akto signataro A. Endriukaičio - "Pokaris, tremtis, pasipriešinimas Sintautų valsčiuje", Rumokų bandymų stoties direktoriaus dr. J. Kauno - "XXa. pabaigos - XXIa. pradžios Sintautų gyvenimo problemos ir perspektyvos"), Sintautų seniūno A. Maksvyčio - "Sintautai XXI a. pradžioje".

Po konferencijos įvyko didelis saviveiklininkų koncertas. Koncertavo etnografinis ir moterų vokalinis ansambliai, tautinių šokių kolektyvas, Sintautų kaimo kapela, bažnyčios ir bažnytinis jaunimo chorai, kurie vienija per 100 įvairaus amžiaus sintautiškių. Taip pat koncertavo Sintautų vidurinės mokyklos ir katalikiško darželio auklėtiniai, suvažiavimo dalyvius sveikino sintautiško V.Partiko vadovaujami Jurbarkų kaimo (Jurbarko r.) saviveiklininkai.

Antrąją suvažiavimo dieną Sintautų vidurinėje mokykloje esančiame Literatūros muziejuje įvyko sintautiškių poetų ir prozininkų kūrinių paroda. Parodą atidarė literatūros muziejaus vedėja mokytoja M. Puodžiukaitienė. Į parodą atvykę autoriai kalbėjo apie savo darbus, skaitė eiles. Visi sužinojo, kad Sintautų žemė pagimdė ir užaugino net 23 poetus ir prozininkus.

Po parodos suvažiavimo dalyviai lankė senuosius parapijos kaimus, atkurtas ir sutvarkytas jų kapinaites. Kunigas Jonas Dėdinas pašventino Kirmiškių, Voverių, Smilgių, Veršių kaimų kapinaičių kryžius, tuo suteikdamas joms naują prasmę. Kartu su visais kapinaitėse lankėsi iš JAV į Lietuvą sugrįžęs kunigas Vytautas Palubinskas. Daugelio pamirštų kaimų ir kapinaičių praeitį priminė kraštotyrininkas entuziastas mokytojas Justinas Kasparaitis, mokytojos Liuda Kutkaitienė ir Valerija Vilčinskienė.

Tie, kurie nevyko į kapinaites, galėjo dalyvauti įvairiose pramogose, atrakcionuose, pamatyti fotomenininko Gedimino Jokūbaičio filmą apie pirmąsias Sintautų bažnyčios konsekrovimo metines, profesoriaus P.Bingelio lankymąsi Sintautuose, kino pasakojimą apie Vytautą Duobą "Skrendu, skrendu" ir fragmentus iš pirmosios Pasaulio sintautiškių suvažiavimo dienos.

Sekmadienį (paskutinę suvažiavimo dieną) atstatytoje Sintautų bažnyčioje įvyko iškilmingos pamaldos, po kurių Vilkaviškio vyskupas J. Žemaitis 73 jauniems katalikams suteikė Sutvirtinimo sakramentą.

Iškilmų pabaigoje, laimindamas parapijiečius, prelatas A.Maskeliūnas pasakė: "Eikite, Mišios tęsiasi, nes jos – tai visas žmogaus gyvenimas - nuo pirmojo verksmo iki paskutiniojo atodūσιο, Viešpaties angelo maldos palydėto".

II.

Antrasis pasaulio sintautiškių suvažiavimas, po 12 metų pertraukos, įvyko 2012 m. rugpjūčio 25-26 d. ir sutapo su Sintautų miestelio 450-mečio paminėjimu. Šiuos renginius organizavo komitetas, atstovaujantis Šakių rajono savivaldybei, Sintautų kultūros centrui, Sintautų mokyklai, Sintautų seniūnijai, Sintautų bendruomenės centrui ir VŠĮ „Sintautų akademijai“.

Rugpjūčio 25-ąją iš pat ryto duris atvėrė net keturios parodos. Rekonstruoto kultūros centro fojė buvo surengta 10-ies paskutiniųjų metų tapybos darbus pristatanti ekspozicija „Sintautai mene“, kurioje savo darbus eksponavo Jana Arāja (Latvija), Algis Augustaitis (Vilnius), Arvydas Bagdonas, Giedrimė Didžiapetrienė, Eglė Dragūnaitytė, Osvaldas Jablonskis, Birutė Jakštienė, Vytautas Kaunas, Gita Kravala (Latvija), Birutė Matijošaitytė, Daiva Nevardauskienė, Elena Ruzgienė, Solomonas Teitelbaumas bei Vidmantas Valentas.

Antrajame kultūros centro aukšte, naujoje parodų salėje, savo darbus pristatė tarptautinio projekto „Sintautai Goldap 2“ dalyviai menininkai iš Lenkijos: Cecylia Budzinska-Buza (Gołdap), Jerzy Dolżyk, Jaroslaw Jozef Jasinski (Gołdap), Katarzyna Puczyłowska (Gołdap), Wojciech Lukasik (Czukunft), Katarzyna Waraksa (Grąckie), Algis Augustaitis, Lionė Grigaliūnaitė, Valė Vaitkuviėnė, Raigardas Kudirka ir Greta Unguvaitytė iš Lietuvos.

Mažoje kultūros centro salėje buvo surengta paroda „Sintautiečių menininkų darbai“, kurioje savo tapybos, akvarelės, keramikos darbus, karpinius, mežginius, nėrinius, medžio drožinius, verbas pristatė kūrėjai Vytautas Kajetonas Duoba, Lina Bulaviėnė, Greta Unguvaitytė, Birutė Garmuvienė, Bernadeta Garmutė, Elena Kudirkienė, Juozas Garmus, Kornelijus Birbilas, Zoselė Pečkaitienė, Gailina Matijošaitienė ir Birutė Ūsienė.

Naujajame Sintautų parke iškilo 10 naujų medžio ir akmens skulptūrų, kurių autoriais yra Jan Kosiorek, Jozef Niewinski, Wiesław Pierkowski (Lenkija), Mindaugas Aučynas, Domininkas Čiapas ir Valdas Simanavičius – darbai sukurti 2011 m. Čia galima išvysti ankstesnių metų Vido ir Aldo Cikanų, Vladimiro Žarkovo bei Zigmo Sederevičiaus darbų iš akmens ir medžio.

Mokslinė konferencija „Sintautai - 450“ prasidėjo Petronėlės Orintaitės eilėraščių „Lietuvai Tėvynei“. Tuoj po jo sveikinimo žodį sintautiečiams tarė ir atsiminimais pasidalino svečias iš Kalifornijos, Petronėlės Orintaitės sūnus Donatas Januta. Sintautiečius pasveikino ir „Versmės“ leidyklos planuojančios iki metų pabaigos išleisti monografiją „Sintautai“ vadovas Petras Jonušas. Šios monografijos vyriausioji redaktorė Vida Girininkienė pranešime „Sintautai istorijos vingiuose“ pristatė 1703 metų Veliunos inventoriuje surastą Sintautų vardo paminėjimą. Čia Sintautai minimi jau tikruoju, o ne Suntautavičių, kaip buvo pirmą kartą paminėta 1561 metų dokumentuose, vardu. Pacituotas 1937 metų paminklo poetui Pranui Vaičiaičiui statybos dokumentas, tapo įžanga pristatyti paminklo poetui Pranui Vaičiaičiui statybos fondą ir idėją pastatyti paminklą poetui Pr. Vaičiaičiui Sintautuose. Su šia idėja supažindino fondo valdybos narys Juozas Jacevičius ir šio fondo pirmininkas Vidmantas Staniulis, savo mintis išsakė būsimo paminklo autorius skulptorius Juozas Šlivinskas. Buvo įvardinta ir būsimo paminklo atidengimo data – 2013 metų rugsėjo 21-oji – poeto mirties 112 – osios metinės.

Suvažiavimo dalyviams buvo pristatytos 3 naujos knygos: būsimoji dvi tomė monografija „Sintautai“. Pristatydama šį leidinį, jo vyriausioji redaktorė Vida Girininkienė teigė, jog jis bus gausiausias autorių ir straipsnių skaičiumi. Buvo pristatyta antroji ir šiai šventei išleista knyga „Aš - sintautietis“. Jos sudarytoja Laima Girdauskienė pristatydama leidinį akcentavo, kad joje skaitytojas neras Sintautų miestelio ar bažnyčios istorijos, garsių žmonių biografijų, reikšmingų darbų ar įvykių aprašymų. Tai knyga apie paprastus Sintautų žmones ir jų mintis apie Sintautus. Knygoje - 270 fotonuotraukų tų, kurie gyveno, dirbo, kūrė jubiliejiniiais metais ir informacija apie 18 organizacijų bei institucijų, 2011-2012 metais veikiančių Sintautuose.

Trečioji renginio knyga - dailininkės ir poetės kraštietės Birutės Matijošaitytės sudarytas Sintautų krašto poetus pristatantis almanachas „Mano Sintautai“. Jame – daugiau kaip 20 gimtajam Sintautų kraštui ir jo žmonėms skirtų eilėraščių, kuriuos publikuoja net 23 iš šio krašto kilę, jame gyvenantys ar jų labai dirbantys autoriai: Birutė Diržiūtė – Garmuvienė, Virginija Mockaitytė - Gylienė, Juozas Jacevičius, Jonas

Jurevičius, Rima Plioplytė - Juškienė, Teresė Stankūnaitė-Kaziliūnienė, Antanina Klimaitienė, Gailutė Kregždutė – Ragainienė, Eugenija Sinkevičiūtė-Kubilienė, Birutė Kunigėlienė, Irma Stikloraitytė-Kupcikevičienė, Birutė Matijošaitytė, Rita Mockeliūnienė, Liucija Mureikienė, Stasys Naujokaitis, Vaida Ščiučkaitė – Prapuolenienė, Ignė Puplesytė, Vilma Bendžiūtė – Simanavičienė, Vytautas Sinkevičius, Kristina Šneiderytė, Danutė Tutkutė-Valinčienė, Valerija Vilčinskienė, Ramutė Vyšneveckienė.

Po oficialiosios dalies dalyviai buvo pakviesti apžiūrėti renovuotų senosios Sintautų mokyklos patalpų. Mokykloje veikusioje knygų parodoje „Sintautai ir sintautiečiai“ buvo eksponuojama beveik 100 knygų. Svarbiausių iš jų autoriai – Algis Augustaitis, Juozas Jacevičius, Jonas Jurevičius, Zita Jurgalaitė, Antanas Klimaitis, Antanina Klimaitienė, Rita Mockeliūnienė, Pranas Naujokaitis, Juozas Pavalkis, Juozas Pikčilingis, Piotras Pivovaras, Marija Puodžiukaitienė, Antanas Tatarė, Pranas Vaičaitis, Rimaldas Vikšraitis, Valerija Vilčinskienė, Vladas Žukas. Taip pat eksponuoti Sintautų kalendoriai. Knygas pristatė ir komentavo žinomas bibliofilas, kraštievis Vidmantas Staniulis.

Muzika Sintautiečių renginį lydėjo nuo ankstauro ryto iki pat vidurnakčio lydėjo muzika.

Vaikams ir suaugusiems koncertavo merginų grupė „ROXY FIVE“, pasirodė net 20 muzikantų. Konkursas „Dainuoju Sintautams“ pritraukė daugiau dalyvių nei tikėtasi. Naujus dainų tekstus Sintautams kūrė 11 poetų, o muziką - 12 autorių. Buvo atlikta 12 naujų dainų apie miestelį. Pirmąją vietą užėmė D. Batisienės ir S. Janulaitienės daina „Kur du bokštai“, atliekama S. Janulaitienės, R. Viliūšytės ir A. Janulaitytės. Antrąją - A. Murausko ir V. Aniulytės daina „Sintautai“, atlikėjos V. Aniulytė ir G. Rudaitytė. Trečiąją - M. Puodžiukaitienės ir J. Navickienės daina „Sintautai“, atliekama Sintautų folkloro ansamblio „Santaka“ moterų kvarteto. Komisijos nariai - Deividas Kerevičius, Aida Rėčkuvienė ir Seimo narė Ona Valiukevičiūtė - paskatinamąjį prizą skyrė muzikos ir teksto autoriui bei atlikėjui R. Poderiui už dainą „Tėviškė“.

Nuo 17 valandos miestelio centre ėmė karaliauti rokas. Šis tarptautinis roko muzikos festivalis – konkursas „Sinta - II“ sutraukė daugiau nei 1000 gerbėjų būrį. Jame dalyvavo 10 grupių iš Lietuvos, Lenkijos, Rusijos ir Italijos. Gerokai sutemus įvyko ir vienas įspūdingiausių šventės akcentų - pristatyti grojantys ir šokantys Sintautų parko fontanai.

Po pusiaunakčio „Sidabrinės gervės“ naktis visus pakvietė pažiūrėti trumpametražį vaidybinį filmą „Ryba“ (rež. V.Dambrauskas, S. Aškelavičienė, M.Drakšas) ir pilno metražo D. Ulvydo filmą „Tadas Blinda. Pradžią“.

Sekmadienį, rugpjūčio 26 ają, vyko Šv. Mišios už senojo Sintautų valsčiaus gyventojus bei Šv. Baltramiejaus atlidai. Po to sintautiškai bei jų svečiai rinkosi į sporto aikštelę, kur buvo surengtas krepšinio 3x3 turnyras. Nepaisant nuolat pliaupiančio lietaus, jame jėgas išmėginti panoro 15 komandų, kurių žaidėjai buvo iš Sintautų, Šakių, Veršių, Griškabūdžio, Gotlybiškių, Valakbūdžio, Zyplių ir Turčinų.

Šventės ateina ir pareina, lieka kasdienybė, tačiau ji Sintautuose nėra pilka, o pripildyta naujų darbų, naujų sumanymų. Visi, kas dalyvavo pasaulio sintautiškųjų abiejuose suvažiavimuose yra vieningos nuomonės- reikia rengtis III-iajam suvažiavimui, dėl kurio datos bus apsispręsta vėliau.

Juozas Jacevičius